
УДК 092 + 811.161.2 Гриценко

ПРОФЕСОРОВІ П.Ю. ГРИЦЕНКУ ШІСТДЕСЯТ

У ці світлі осінні дні наукова спільнота святкує славний ювілей — 60-річчя директора Інституту української мови Національної академії наук України, завідувача відділу діалектології, доктора філологічних наук, професора Павла Юхимовича Гриценка.

Павло Юхимович Гриценко — відомий мовознавець, діалектолог, лінгвогеограф, історик мовознавства, автор понад чотирьохсот праць, активний громадський діяч — зробив вагомий внесок у розвиток мовознавчої науки. Монографії, (“Моделювання системи діалектної лексики”, “Ареальне варіювання лексики”, “Говірки

П.Ю. Гриценко

Чорнобильської зони. Тексти”, “Говірки Чорнобильської зони. Системний опис”, “Український діалектний фонофонд”, “Професор Степан Пилипович Бевзенко”, “Професор Микола Васильович Никончук”), численні студії Професора з діалектології української мови, проблем взаємодії діалектів та літературної мови, типології і взаємовідношень слов’янських діалектних систем, теорії лінгвістичної географії, діалектної текстології збагачені новою методикою дослідження діалектних явищ, принципами, прийомами картографування, інтерпретацією лінгвістичних карт. У своїх працях відомий науковець надає великого значення проблемам мовної еволюції, дослідженню причин просторової диференціації мови. Як дослідник ви-

являє різноспрямовані процеси просторової диференціації та інтеграції мови, її змін у часі й просторі. Продовжуючи традиції кращих представників українського мовознавства, наукову діяльність Павло Юхимович зосереджує і над *Загальнослов'янським лінгвістичним атласом* як Голова української національної комісії, автор карт, член редколегії і відповідальний за представлення українського матеріалу.

Гострий розум, інтелігентна й толерантна вдача подарувала Павлові Юхимовичу багаті творчі й людські контакти з науковцями всіх слов'янських країн. Він має визнаний у слов'янському світі авторитет серед діалектологів-славістів, свідченням чого є численні публікації в зарубіжних виданнях (*The European Choice and Development of the Ukrainian Language since 1990 // ICCEES. VII World Congress. Europe – Our Common Home. Abstracts. Berlin, 2005*; *Архаические диалектные зоны славянского континуума (по данным лингвистического атласа) // XIV Мегународен славистички конгресс. Зборник на резимеа. I том. Лингвистика. – Скопје, 2008*; *Carpatho-balkanica в свете „Общекарпатского диалектического атласа” // Карпато-балканский диалектный ландшафт: Язык и культура. Памяти Галины Петровны Клепиковой. – М., 2008*; *Electronic Lexical Card Index for the Ukrainian Dialects // Slovko 2009: NLP, Corpus Linguistics, Corpus Based Grammar Research. The Fifth International Seminar. Bratislava, 2009*), і те, що він є відповідальним редактором та відповідальним рецензентом видань закордоном (*Język ukraiński. Współczesność – historia. – Lublin, 2003, Barbara Falińska. Leksyka dotycząca hodowli na mapach Ogólnosłowiańskiego atlasu językowego. – Białystok, 2001*), активним членом міжнародних шкіл-семініарів, членом Міжнародного комітету славістів та комісії при ньому.

Про організаторські здібності П. Ю. Гриценка свідчать численні конференції, наради, семінари як у Києві, так і в інших містах України – Кам'янець-Подільському, Умані, Глухові, Луганську, Ізмаїлі...

Павлові Юхимовичу Гриценку вдалося зміцнити і розширити зв'язки з багатьма науковими центрами та вищими навчальними закладами. Він є організатором Всеукраїнської школи-семінару з етнолінгвістики в Житомирському педагогічному університеті; за його ініціативою розпочав роботу Всеукраїнський лінгвістичний форум молодих учених; школа-семінар для молодих діалектологів на базі Уманського університету; професор скоординував діяльність учених вищих навчальних закладів Подільського регіону щодо створення регіонального словника; під його керівництвом розпочато роботу над Мультилінгвальним атласом межиріччя Дністра та Дунаю.

Інститут української мови НАН України, який очолює П. Ю. Гриценко, організував чимало наукових і культурних заходів: Наукові читання, присвячені пам'яті доктора філологічних наук, професора Алли Йосипівни Багмут, кандидата філологічних наук Інни Петрівни Чепіги; Круглі столи “Професор Юрій Шевельов у сучасному українському дискурсі” (до 100-річчя від дня народження), “Мовотворчість Ліни Костенко” (до 80-річчя від дня народження); започаткував про-

ведення Міжнародної конференції із соціолінгвістики в Україні; “Вітальню аристократичного українського мовлення” при Будинку вечних НАН України. З метою розширення кола фахівців різних галузей гуманітаристики, які б оцінювали текст з позицій його поліінформативності, а в дослідженнях та едиційній практиці були зорієнтовані на автентичність тексту, Інститут української мови НАН України організував разом із Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України наукові семінари “*Текст. Контекст. Едиція*”.

Багато зусиль докладає П. Ю. Гриценко і для віднайдення джерел видання наукових праць, проведення наукових конференцій, засідання Міжнародної комісії *Загальнослов'янського лінгвістичного атласу*.

Як відомий діалектолог Павло Юхимович щиро вболіває за стан справ у відділі діалектології. Саме завдяки його зусиллям у відділі діалектології створено український діалектний фонофонд, опубліковано 3-й том “*Атласу української мови*”, “*Говірки Чорнобильської зони*”, “*Український діалектологічний збірник. Пам'яті Тетяни Назарової*”, збірник тез міжнародної наукової конференції “*Діалектна мова: сучасний стан і динаміка в часі*”, присвяченої 100-річчю від дня народження доктора філологічних наук, професора Федота Трохимовича Жилка. Під керівництвом Павла Юхимовича сьогодні маємо поважні зрушення щодо видання регіональних словників, хрестоматій як друкованих, так і на CD. Сьогодні у відділі ведеться інтенсивна робота над “*Словником українських говірок Закарпатської області М.А. Грицака*”, над формуванням картотеки зведеного діалектного словника — *Словника народних говорів*, над розширенням діалектного фонофонду, збиранням й опрацюванням матеріалів до “*Лексичного атласу української мови*”.

Активна життєва позиція і сила духу, відданість справі українського мовознавства та високий професіоналізм, цілеспрямованість та оптимізм, широта наукових, культурних і громадських зацікавлень вирізняють доповіді Павла Юхимовича на різноманітних міжнародних, всеукраїнських конференціях, численних виступах на радіо, телебаченні, у пресі, сприяють піднесенню престижу нашої науки, мови та Інституту в цілому. П.Ю. Гриценко бере активну участь у проведенні академічних слухань, присвячених українській мові, у Верховній Раді, у Відділенні наук про землю, Будинку вчителя.

Як талановитий науковий керівник Павло Юхимович виховав багатьох учнів, під його керівництвом захищено понад 30 кандидатських та 2 докторські дисертації.

Колеги поважають і цінують Павла Юхимовича як принципового, вимогливого наставника і радника, його нестримна думка, енергія дарує колегам, учням чимало творчих ідей та задумів.

З роси і води, шановний Професоре, на многая і благая літа!

Галина Кобирипка (м.Київ)

Halyna Kobyrnka (Kyiv)

PROFESSOR P. HRYTSENKO IS 60 YEARS OLD